

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
ROMANYA ÜLKE RAPORU

ROMANYA ÜLKE RAPORU

A) GENEL BAKIŞ

I. TEMEL BİLGİLER

21 milyon nüfusa sahip olan Romanya Güneydoğu Avrupa'da Karadeniz kıyısında yer almaktadır. Batı Avrupa ülkelerine yakın ve önemli ticaret yollarının keşiştiği bir bölgede olması Romanya'nın coğrafi avantajları arasındadır. Nüfusu ve 238.000'lik yüzölçümü ile Romanya ülkemizden sonra Balkanların en büyük ülkesidir. Romanya, Bulgaristan, Macaristan, Moldova, Sırbistan ve Ukrayna ile komşudur. Başkent Bükreş'in nüfusu 1.918.000 iken diğer büyük şehirleri yaklaşık 300.000 nüfuslu olan Cluj-Napoca, Köstence (Constanta), Yaş, Timisoara ve Galati şehirleridir.

Nüfusun % 87'si Ortodoks, % 7'si Protestan ve % 5'i Katoliktir. Ülkenin nüfusunun %89,5'i Romenlerden oluşurken bunun dışında Macarlar (%6,6) ve Çingenerler (%2,5) gibi çeşitli etnik gruplar bulunmaktadır (CIA World Factbook, 2011). Ülkenin resmi dilinin Romence olmasıyla birlikte Fransızca ve Almanca da yaygın olarak kullanılan diller arasındadır.

Romanya'nın nüfus artış hızı binde -0,252'dir ve bu hızla dünyada 212. sırada bulunmaktadır. Romanya'da nüfus artan ölüm, azalan doğum oranlarının ve dışarıya yaşanan göçün etkisiyle azalmaktadır. Yurt dışında çalışan Romenlerin sayısı 2 milyon kadardır. Ülkedeki toplam işgücü ise yaklaşık olarak 9 milyondur. Çalışma çağındaki nüfusun ülkeden ayrılmasıyla işgücü de azalmaktadır.

1878 yılında bağımsızlığını kazanan Romanya 1947 -1989 yılları arasında komünist sistem ile yönetilmiştir. 1990 yılında ise serbest seçimler yapılarak çok partili demokratik sisteme geçilmiştir ve bunun ardından Romanya 2004 yılında NATO'ya, 2007 yılında ise Avrupa Birliği'ne üye olmuştur.

Cumhuriyet sistemi ile yönetilen Romanya'da parlamento 137 üyeli Senato ve 334 üyeli Milletvekili Meclisi'nden (Camera Deputatilor) oluşmaktadır. Cumhurbaşkanlığı görevini yürütmekte olan Traian BASESCU 22 Kasım 2009 ikinci kez seçilmiş, Başbakan Emil BOC ise 22 Aralık 2009'da görevine başlamıştır.

Tablo 1: Temel Bilgiler

Ulke Adı	Romanya
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Başkent	Bükreş Traian BASESCU
Devlet Başkanı	
Başbakan	Emil BOC
Nüfus	21.904.551
Yüzölçümü	238.391
Resmi Dil	Romence
Okuryazarlık Oranı	% 97.3
Para Birimi	Leu (RON)
Zaman Dilimi	GMT +2

Kaynak: CIA Factbook, 2011

2. EKONOMİK DURUM

1989 yılına kadar komünist sistemle yönetilen Romanya bu tarihten sonra serbest piyasa sistemine de geçerek Batı ile entegrasyon sürecini hızlandırmıştır ve 2007 yılında Avrupa Birliği'ne üye olmuştur. 1989 yılından sonra Romanya'da tarım ve sanayi sektörleri küçülmüş, hizmetler sektörünün payı ise artmıştır. Yaklaşık 40 yıllık merkezi ekonomik planlamadan sonra uzun bir ekonomik geçiş dönemi yaşamıştır. 2000 yılından itibaren ekonomik gelişmelerin daha hızlı yaşandığı Romanya'da reformlar kapsamında geniş kapsamlı özelleştirmeler yapılmış, enerji, maden ve sanayi sektörleri yeniden yapılandırılmıştır. Komünist dönemden kalan yaşlı sanayi tesisleri kapatılmış ya da modernleştirilmiştir. Yeniden yapılanma sürecinde gıda, gıda işleme, tekstil, kürk ve deri, ayakkabı ve hafif sanayi makine üretim sektörlerine ağırlık verilmiştir. 2000'li yıllarla birlikte en hızlı gelişen sanayi kolları otomobil üretimi ve eczacılık ürünleri üretimi olmuştur (İGEME, 2011). Her iki sektör de önemli ölçüde doğrudan yabancı yatırımla desteklenmiştir. Ancak verimlilik artışı halen istenilen düzeyde değildir. Son yıllarda tüketim ve yatırımın artmasıyla GSYİH da artış yaşansa da cari açık verilmektedir. Bunun nedeni ise tüketim artışının önemli bir kısmının ithalatla karşılanmış olmasıdır. Romanya'nın makro ekonomik alanda yaşadığı gelişmeler orta sınıfı güçlendirmeye ve yaygın olan yoksulluğu azaltmaya başlamıştır. 2005 CIA tahminlerine göre ülkede nüfusun dörtte biri yoksulluk sınırının altında

yaşamaktadır. Bununla beraber yolsuzluklar ve bürokratik yapının hantallığı iş ortamında açısından sorunlar yaratmaya devam etmektedir (CIA World Factbook, 2011).

Zengin tarım arazilerine sahip olan Romanya'da çok çeşitli tarımsal ürünler yetiştirebilmektedir. Ancak, AB üyesi diğer ülkelere kıyasla tarım sektörü hala yavaş bir şekilde gelişmektedir. Düşük verimlilik ve tarım arazilerinin küçük ve parçalı olması sektördeki sorunlar arasındadır (Foreign and Commonwealth Office, 2011). 2000-2008 yılları arasında ortalama yüzde 6 hızında büyüyen Romanya ekonomisi, 2009 kriziyle yüzde 7 oranında küçülmüştür. Bu dönemde özellikle inşaat sektöründe önemli düşüşler olmuştur. İnşaat sektörünün düşüşünde işgücü göçünün de etkisi olmuştur. Yaşanan bu gelişmeler karşısında Romanya IMF'den ve diğer uluslararası kuruluşlardan 26 milyar dolar yardım paketi talep etmiştir. Bu doğrultuda IMF kamu mali disiplinin sağlanmasına yönelik önlemler alınmasını Romanya'ya tavsiye etmiştir. 2010 yılına gelindiğinde ise yüzde 1,3 oranında küçülme yaşanmıştır.

Enflasyon oranı yüzde 6,1 olan Romanya'da 2011-2015 döneminde enflasyonun yavaşlaması öngörülse de Batı Avrupa'daki oranlar kadar düşmeyeceği tahmin edilmektedir (EIU, 2011). AB üyesi olan Romanya'nın Maastricht kriterlerine karşıladıktan sonra 2015 yılında Euro bölgesine girmesi hedeflenmektedir. Romanya makro ekonomik göstergeler bakımından AB ortalamalarının altındadır. İstihdamın yüzde 30'u tarım sektöründe, yüzde 23'ü sanayi ve yüzde 47'si hizmetler sektöründedir. Sanayileşme süreci ile birlikte yaşanan kırsal göç ile tarımda çalışan nüfus azalmıştır. İşsizlik oranı ise yüzde 6,9'dur. Genç işsizliği ise yüzde 20, 8 gibi yüksek bir orandır. 2010 yılı göstergelerine göre tarımın GSYİH içindeki payı yüzde 12,2; sanayinin payı yüzde 37,6 ve hizmetler sektörünün payı yüzde 50,2'dir.

Romanya'nın uzun vadeli bir gelişme sağlaması için hedefleri arasında temel altyapı eksikliklerinin giderilmesi, teknoloji ve Ar-Ge'nin desteklenerek ekonomik rekabetin artırılması, eğitim sisteminin iyileştirilerek insan sermayesinin geliştirilmesi, idari kapasitenin güçlendirilmesi ve bölgeler arası farklılıkların giderilmesi bulunmaktadır (Romanya Ticaret Müşavirliği, 2010).

Tablo 2: Ekonomik Göstergeler, 2010

GSYİH (milyar \$)	254.2
GSYİH Sektörlere göre dağılım	Tarım: % 12,2 Sanayi: % 37,6 Hizmetler: % 50,2
Reel büyüme (%)	-1,3

Kişi Başı Gelir (\$)	11.600
Enflasyon Oranı (ort, %)	6,1
İşsizlik oranı (%)	6.9
İhracat (milyar \$)	382,7
İthalat (milyar \$)	230,2
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	81,5
Dış Borç (milyar \$)	393,4
KDV	% 18
Kurumlar Vergisi	% 20
Doğal Kaynakları	Petrol, doğal gaz, kömür, mineraller, kereste
Endüstri rnleri	Kömür, petrol, gaz, kimyasallar ve metaller, makine üretimi, gemi inşaat sanayi, kara ve demiryolu taşımacılığı ekipmanları, iletişim ekipmanları, traktörler ve inşaat ekipmanları, elektrik enerji üretimi, elektrik enerjisi üretimi, medikal ve bilimsel araçlar, dayanıklı tüketim malları, tekstil, gıda sanayi
Tarım rnleri	Tahıl, şeker pancarı, ayçiçeği tohumu, sebze ve meyveler, kırmızı et, süt

Kaynak: CIA World Factbook, 2010
İGEME,2011

Romanya'nın ulaşım altyapısı incelendiğinde 26 havaalanı, 10.784 km uzunluğunda demiryolu ve 81.713 km karayolu olduğu görülmektedir. Altyapı konusunda Romanya diğer AB ülkelerine kıyasla oldukça geridedir. Otoyollarının Batı Avrupa standartların ulaşması için uzun bir süre geçmesi gerektiği belirtilmektedir. Nehir taşımacılığı ise Tuna nehri boyunca yapılmaktadır ve taşıma Karadeniz yakınlarındaki Braila şehrinden başlamaktadır. Deniz taşımacılığı da genelde ağır tonajlı gemilerle yapılmaktadır. Romanya'nın ithalat ve ihracatının % 60'ı Köstence limanının üzerinden yapılmaktadır. İç su yolları ve Karadeniz Kıyılarında toplam 35 liman hizmet vermektedir, bunlardan 3'ü deniz limanı, 6'sı nehir-deniz limanı, kalan 26'sı da nehir limanıdır (Romanya Ticaret Müşavirliği, 2010).

3. TÜRKİYE İLE SİYASİ İLİŞKİLER

1947 yılında Romanya'da Cumhuriyet ilan edilmiş, 1955 yılında ise Romanya, Varşova Paktı'na ve Birleşmiş Milletlere üye olmuştur. 1989 yılında diğer Varşova Paktı üyesi ülkelerde olduğu gibi Romanya'da da gerçekleşen devrim sonucunda Çavuşesku rejimi yıkılmış ve bunun arkasından 1990 Nisan'ında ilk serbest seçimler yapılmıştır. Bu gelişmelerin ardından Romanya 2004 yılında NATO'ya üye olmuş ve 2007 yılında Bulgaristan ile birlikte AB'ye son katılan ülkelerden biri olmuştur. Türkiye ise bu dönemde, Bulgaristan ve Romanya'nın NATO üyeliklerini Parlamento'da kabul edilen bir karar ile desteklemiştir.

Romanya'nın Türkiye'yi Batı ve Kuzey Avrupa'ya bağlayan yollar üzerinde olan bir transit ülke olması ve Karadeniz kıyısında bulunması nedeniyle Türkiye ile ilişkileri yoğunlaşmaktadır. AB üyesi olduktan sonra Türkiye dâhil bölgede yer alan diğer önemli ülkelerle diyalogu artmaktadır. Türkiye, Balkanlar'a yönelik dış politikasında bölgede siyasi istikrarın geliştirilmesini, devamını ve barışın korunmasını savunmaktadır. Bu bağlamda ülkeler arası diyalogu artırmak için bölgeye sık sık ziyaretler düzenlemektedir. Romanya da Türkiye'nin Balkanlardaki bu rolünü desteklemektedir (Adıyaman, 2011). Dönemin Dışişleri Bakanı Diaconescu'nun 2009 Ağustos ayında Türkiye'ye gerçekleştirdiği ziyaret sırasında, Türkiye-Romanya ilişkilerinin stratejik ortaklık temelinde geliştirilmesi kararlaştırılmıştır. Romanya'da yaşayan yaklaşık 70 bin Türk ve Tatar Türk'ü bulunmaktadır. 2009 yılı sonu itibarıyla Romanya'da 9.364 vatandaşımız yasal olarak ikamet etmektedir. 1 Ağustos 2010 tarihi itibarıyla ülkemizde ikamet eden toplam 1.238 Romen vatandaşı bulunmaktadır (Dışişleri Bakanlığı, 2011).

Türkiye ve Romanya 1992'de kurulan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü üyesidir. Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ), Türkiye'nin girişimi ve öncülüğüyle 25 Haziran 1992 tarihinde İstanbul Zirvesi sırasında yayımlanan Deklarasyon ile kurulmuş ve Mayıs 1999 yılında yürürlüğe giren KEİ

Şartı ile uluslararası örgüt kişiliğini kazanmıştır. Bununla birlikte Romanya, Türkiye'nin Balkanlardaki en büyük ticari ortağıdır.

Romanya'nın Ankara'daki büyükelçiliğinin yanında Antalya, Bursa, Edirne ve Konya'da fahri konsoloslukları bulunmaktadır.

4. PRATİK BİLGİLER

4.1 2012 YILI MİLLİ KATILIM SAĞLANACAK OLAN FUARLAR

Fuar adı	Başlangıç tarihi	Bitiş tarihi	Konusu	Şehir	Ülke	Katılım bedeli	Başvuru mercii
Bife-tımb	05.09.2012	09.09.2012	Mobilya, mobilya yan sanayi	Bükreş	Romanya	290 €	Dkib
Tıb 2012	17.10.2012	20.10.2012	Makine mühendisliği, endüstriyel robotlar	Bükreş	Romanya	310 €	Oaib

4.2 Vize

Romanya 2004 yılı Nisan ayından itibaren Türk vatandaşlarına vize uygulaması başlatmıştır. Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri ise, altı ay içinde üç ayı aşmamak kaydıyla, vizeden muaftır. Gideceği ülkenin vizesini almış olması kaydıyla Romanya üzerinden bu ülkelere geçiş yapacak Türk vatandaşlarına 48 saat içinde transit geçiş vizesi verilebilmektedir.

4.3 İklim

Ilıman bir iklim görülen Romanya'da kışlar soğuk ve yağışlı geçerken yazlar güneşli ve yağmurlu olmaktadır. En sıcak ay olan Temmuz'da ortalama sıcaklık 16-30 derece arasında olurken en soğuk ay olan Ocak'ta ortalama sıcaklık eksi 7-1 derece arasında değişmektedir. En az yağış alan ay Şubat, en fazla yağış alan ay ise Haziran'dır.

4.4 Telefon kodu: + 40

4.5 Resmi tatiller

1-2 Ocak: Yeni Yıl

6 Ocak: Ortadoks takviminde Paskalya

I Mayıs: İşçi Bayramı

I Aralık: Romanya Ulusal Günü

25-26 Aralık: Noel

4.6 YARARLI ADRESLER

Türkiye Büyükelçiliği

Adres: Calea Dorobantilor 72, Sector I Bucharest / Romania

Telefon: +40-21 206 37 00-04

Faks: +40-21 206 37 37

E-Posta:embassy.bucharest@mfa.gov.tr

Çalışma Saatleri: Pazartesi – Cuma 9.00 -12.00 17.00 -18.00

Köstence Başkonsolosluğu

Adres: B-Dul Ferdinand, 82, 900704, Constanta / Romania

Telefon: +40-241 607 910; 607 218

Faks: +40-241 615 367

E-Posta:consulate.constantamfa.gov.tr

Çalışma Saatleri: Pazartesi – Cuma 09.00 -12.30 14.00 -18.00

Öğle saatlerinde nöbet sistemi uygulanmaktadır.

Romanya Büyükelçiliği

Adres: [Bükres Sokak 4, Çankaya, 06680 Ankara](#)

Telefon: (0312) 466 3706

(0312) 427 1243

Faks: (0312) 427 1530

E-Posta:romanyabyk@dsl.ttmil.com

Çalışma Saatleri: Pazartesi-Cuma 09.00-18.30

Başbakanlık Yatırım Tanıtım Ajansı

Adres : Kavaklıdere Mahallesi Akay Caddesi No:5

Çankaya/ANKARA 06640

Telefon : (+90 312) 413 89 00

Faks : (+90 312) 413 89 01

E-posta : info@invest.gov.tr

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Yatırım Destek Ofisleri

Amasya Yatırım Destek Ofisi

Dere Kocacık Mahallesi İğneci Baba Sokak No:5/5 AMASYA

Tel No: 0 (358) 212 69 66

Faks No: 0 (358) 212 69 65

Çorum Yatırım Destek Ofisi

Gazi Cad. No:68 İl Özel İdaresi Meclis Binası Valilik Karşısı Kat:4 ÇORUM

Tel No: 0 (364) 225 74 70

Faks No: 0 (364) 225 74 71

Samsun Yatırım Destek Ofisi

Kale Mahallesi Şükrü Efendi Sokak No:2 Kat:6 İlkadım SAMSUN

Tel No: 0 (362) 431 24 00 – 3200

Faks No: 0 (362) 333 31 24

Tokat Yatırım Destek Ofisi

26 Haziran Atatürk Kültür Sarayı C Blok Kat:2 TOKAT

Tel No: 0 (356) 228 93 60

Faks No: 0 (356) 228 97 60

B. DIŞ TİCARET

I. Romanya Dış Ticareti

Romanya dış ticaret rakamlarına bakıldığında serbestleşme döneminden bu yana ticaret hacminde devamlı bir artışın varlığından bahsetmek mümkündür. 1992 yılında 10,5 milyar dolar olan dış ticaret hacmi düzenli bir artıŐla 2010 yılına kadar 111,4 milyar dolara ulaŐmıŐtır. Dönemsel iniŐ ıkıŐlar gösterse de 20 yıl içerisinde ülkenin dış ticaret hacmi yaklaşık 10 kat artmıştır. Fakat yine bu dönem incelendiğinde dönem dönem iniŐ ıkıŐlar gösterse dahi dış ticaret dengesinin sürekli negatif olduğu görülmektedir.

Romanya Dış Ticaret Rakamları, (Milyar Amerikan Doları) 2011

Yıllar	2006	2007	2008	2009	2010
İhracat					49,4
	32,3	40,2	49,5	40,6	
İthalat	51,1	69,9	82,9	54,2	62,0
Dış Ticaret Hacmi	83,4	110,1	132,4	94,8	111,4
Dış Ticaret Dengesi	-18,8	-29,7	-33,4	-13,6	-12,6

Kaynak: <http://www.trademap.org/countrymap/Index.aspx>

Romanya'nın ihracatında en geniş ürün kalemini, ülkede buyuk otomobil fabrikalarının yer almasının da etkisiyle, otomobil, steysin vagonlar, yariŐ arabaları, kara taşıtları için aksam ve parçaları ile birlikte izole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri, fasılları oluŐturmaktadır. Doğu Avrupa'da iŐgucu fiyatlarının duŐuk olmasının etkisiyle otomobil fabrikalarının bu ülkede yer seçmesinden dolayı bu durum Romanya'nın ihracat profilini de etkilemiŐtir.

Romanya'nın satın aldığı ürünlere baktığımızda ise enerji ve tıbbi ürünlerin ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar) ve tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)'ı başka yerde belirtilmemiŐ mallar ve kara taşıtları için aksam, parçaları fasılı takip etmektedir. Romanya'nın ülkemizle ve özellikle TR83 Bölgesi'yle yaptığı ticaret profili incelendiğinde ise bu tablonun biraz daha farklılaŐtıĐı görülmektedir. AŞağıdaki tablolarda Romanya'nın ihracat ve ithalat sepetinin daha ayrıntılı verileri verilmiştir. Romanya'nın ithalat kalemlerini oluŐturan başlıca ürünlerin dönemsel eğilimlerine bakıldığında, yani ithalat hacmindeki eğilime bakıldığında Şu sonuçlara varmak mümkündür; Ham ve petrol ve yağların 2006-2010 döneminde yıllık bazda %7 'lik bir daralma yaşadığı görülmektedir. Fakat

bu dönemde içerisinde yaşanan mali krizin de bu durumda etkisi bulunmaktadır. Diğer taraftan tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)faslında ise aynı dönem içerisinde ithalat değerinde yıllık %15'lik bir artış görülmüştür, kara taşıtları için aksan ve parçalar faslında ise 2006-2010 döneminde %20'lik bir artış yaşanmıştır. Bu noktada söylenmesi gereken, değerlerdeki (dolar olarak) bu artışta dolar fiyatlarının da etkisi olmuştur ancak özellikle büyük artış yaşanan fasıllarda talep artışlarının da olduğunu bilinmektedir.

Romanya İhracat Profili – Bin ABD Doları

Ürün Adı	2006	2007	2008	2009	2010
Tüm Ürünler	32,336,030	40,264,716	49,538,878	40,620,890	49,413,386
Telekomünikasyon hatları için elektronik aksanlar	91,836	222,443	932,817	1,740,223	2,790,310
Otomobil, steysin vagon	567,677	1,082,005	1,431,433	2,357,476	2,711,307
Otomobil aksan ve parçaları	1,263,668	1,936,428	2,298,210	2,004,656	2,681,229
İzole edilmiş kablo ve teller	1,928,161	2,425,263	2,817,289	2,213,443	2,574,028
Petrol yağları, işlenmiş	2,886,228	2,698,756	3,892,643	2,004,584	2,084,831
Hava basılmış lastik	455,513	705,326	926,300	840,907	1,013,827
Yolcu ve yük gemileri	764,158	897,116	1,076,678	1,233,738	969,852
Demir atığı ve parçaları, eritilmiş kütük demir	511,599	706,743	971,662	687,505	958,676
Başka yerde sınıflandırılmamış mallar	0	699,952	905,582	905,185	941,007
Koltuk (Dişçi vs) ve aksanları	308,607	608,575	678,550	725,137	813,834
Demir çelik ürünleri, 600mm genişlik ve daha fazlası	1,136,898	1,574,093	1,579,891	620,318	765,334
Ayakkabı, deri yüzeyli	929,304	1,023,263	997,265	754,120	762,858
Tedavi amaçlı dozajlı ilaçlar	43,286	105,914	222,776	493,931	746,912
Odun testeresi/uzunlamasına yontulmuş	553,431	614,780	568,015	561,231	719,506
Diğer mobilya ve parçaları	893,329	902,682	916,276	649,759	683,483
Hava, vakum pompası fan	340,023	626,534	626,461	445,934	649,116

Kaynak: http://www.trademapp.org/countrymap/Product_SelCountry_TS.aspx - 2010 yılı ihracat rakamlarına göre sıralanmıştır.

Romanya İthalat Profili - Bin ABD Doları

Ürün	2006	2007	2008	2009	2010
Tüm Ürünler	51,106,039	69,946,195	82,964,979	54,256,269	62,006,624
Ham petrol yağları	3,950,171	4,437,462	5,952,983	3,108,282	3,360,787
Telekomünikasyon hatları için elektronik aksanlar	346,889	1,142,663	1,820,686	1,953,750	2,670,197
İlaç karışımları, dozajlı	1,298,017	1,704,665	2,246,612	2,184,388	2,341,336
Otomobil aksan ve parçaları	840,619	1,336,758	1,634,828	1,545,074	1,914,389
Başka yerde sınıflandırılmamış ürünler	0	1,614,285	1,835,856	1,605,673	1,707,260
Otomobil (steysin vagon)	2,592,644	4,257,509	4,090,579	1,109,683	1,264,251
Petrol yağları, işlenmiş	526,696	623,927	1,122,583	718,440	1,260,278
İzole edilmiş kablo, tel	802,649	1,032,497	1,154,241	898,569	1,126,091
Petrol gazları	1,760,955	1,492,567	2,048,379	722,369	903,927
1000 volt ve altı için elektrik uygulamaları	663,857	713,511	765,482	611,863	742,038
Elektronik entegre devreler	409,231	430,245	549,003	464,891	697,511
Hava, vakum pompası fan	432,792	614,986	641,738	420,224	576,637
Otomatik veri işleme cihazları	751,970	764,193	814,278	464,197	534,221
Plastik ürünleri	389,223	457,420	493,559	382,671	490,272
Pirinç levha ve paneller için uygun parçalar	202,296	352,366	439,264	317,903	481,295
Diğer hayvan derileri	485,690	564,375	530,009	427,782	443,073
Demir çelik eşyaları	266,104	430,419	556,817	383,799	439,843
Elektrik dönüştürücü durağan konverter	252,075	308,021	363,521	339,083	436,172

Kaynak: http://www.trademap.org/countrymap/Product_SelCountry_TS.aspx

EK 1'de Romanya'nın dış ticarete konu olan ürünlerinin uluslararası talep ve ulusal arzla olan ilişkisini açıklayan tablo ve Romanya'nın dış ticaret ilişkisi içerisinde olduğu ülkelerin yer aldığı harita verilmiştir.

Romanya Dış Ticaret Politikası

1990'lı yıllardan önce ülkenin benimsediği iktisadi anlayış nedeniyle nispeten kapalı bir ekonomiye sahipti ve ithalatı oldukça sınırlıydı. Ülkenin sattığı ürünler arasında ise genellikle gıda ürünleri gelmekteydi. Açık ekonomiye geçişle birlikte Romanya daha fazla ithal ürün satın almaya başlamıştır ve dış ticaret açığı ülkenin önemli bir problemi olmaya başlamıştır (Enterprise Europe Network, Romanya Ülke Raporu,2009).

Romanya bu dönemde yaşadığı rejim değişikliğinden bu yana, Batı ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmeye yönelik bir politika anlayışını temel eksen olarak kabul etmiştir. Bu anlayış ülkenin dış ticaret politikasının da yönünü belirlemiştir. Romanya serbestleşme politikalarıyla birlikte uluslararası kuruluşlara da üye olmaya başlamış böylece uluslararası ticaret ağlarının parçası olmak üzere önemli adımlar atmıştır. Romanya en son 2007 yılında Avrupa Birliği üyesi olmuştur ve Ortak Ticaret Politikasına tamamen uyum sağlamıştır. Romanya, Türkiye ve AB dışındaki üçüncü ülkelere sanayi mamulü ithalatında AB'nin Ortak Gümrük Tarifesini (OGT), tarım ürünlerinde ise ilgili ülkelere taviz verilen ürünler dışında yine Dünya Ticaret Örgütü taahhütlerini uygulamaktadır. (Romanya Ülke Raporu, İGEME,2011)

Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre Romanya'ya yapılacak ithalat ve ihracatta herhangi kısıt ve sınırlama yoktur ancak sadece insan sağlığına ve hayatına zarar verebilecek ürünlerde yasaklamalar ve kısıtlamalara gidilmektedir. Bu gibi ürünler için ise Romanya hükümetinin gerekli birimlerinden izinlerin alınması gerekmektedir.

Tarifeler ve Vergiler

Avrupa Birliği üyeliği Romanya'nın dış ticaret politikasını değiştiren temel gelişmelerden birisidir. Birliğe üyelikten sonra Ortak Ticaret Politikasının, uygulanan vergiler ve tarifeler üzerinde belirleyici bir rolü olmuştur. Buna göre gümrük vergileri bakımından AB mevzuatı (1/95 ve 1/98 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi Kararları, AKÇT Anlaşması) geçerlidir. Bu doğrultuda Romanya Türkiye'den aldığı sanayi ürünlerine sıfır gümrük vergisi uygulamaktadır. Diğer taraftan AB üyesi diğer ülkelere satın aldığı ürünler için yine gümrük vergisi tahsil etmemekte ve sadece o ürünün mal bedeli, sigorta ve navlun bedeli üzerinden %19 oranında KDV tahsil etmektedir. Ayrıca Romanya'nın ülkelere ve ürünlere yönelik uyguladığı vergi oranlarının detayları (http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/en/tarhome.htm) adresinden öğrenilebilmektedir.

Bunlar dışında Romanya'da Kurumlar vergisi %16, Katma Değer Vergisi oranı ise %19'dur.

Romanya'nın en fazla ticaret ilişkisinde bulunduğu ülkelere bakıldığında ise Avrupa Birliği üyesi ülkelerin üst sıralarda olduğu görülmektedir. Özellikle Almanya hem ithalat hem de ihracat açısından ülkenin en önemli ortağı durumundadır. Tablodan da görüldüğü üzere Romanya'nın ihracat hacminin büyük çoğunluğunu Avrupa Birliği üyesi ülkeler teşkil etmektedir. Ülkenin Birlik üyesi olmasından sonra bu rakamların daha da artacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte Türkiye, Romanya'nın en fazla ihracat ilişkisi içerisinde bulunduğu AB'nin en büyük ekonomileri arasında yer alan, Almanya, İtalya ve Fransa'dan sonra 4. sırada yer almaktadır. Buradan da görüldüğü üzere Türkiye ve Romanya arasında önemli bir ticaret ilişkisi bulunmaktadır.

Romanya'nın en çok ithalat yaptığı ülkelere bakıldığında da yine Avrupa Birliği üyesi ülkelerin baskın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Rusya ve Çin de ihracattan farklı olarak bu tabloda üst sıralarda kendine yer bulabilmiştir. Türkiye Romanya ile ithalat ilişkisinde de baskın ülkeler arasındadır ancak bu anlamda ihracat rakamlarına göre daha gerilerde olduğumuz görülmektedir.

Ülkelere göre ihracat, Bin ABD Doları – Romanya

Ülke Adı	2006	2007	2008	2009	2010
Almanya	5078686	6827646	8175985	7641860	8928650
İtalya	5846579	6922489	7722787	6278817	6878057
Fransa	2424826	3117132	3656376	3338436	4115436
Türkiye	2498499	2819087	3275963	2008701	3391297
Macaristan	1596136	2248293	2530622	1765497	2364258
Birleşik Krallık	1520926	1660697	1628177	1364029	1788445
Bulgaristan	911176	1302554	2062606	1534538	1771007
İspanya	756329	933063	1144120	1224740	1498349
Hollanda	798405	831769	1430433	1329849	1363697

Kaynak: <http://www.trademap.org/countrymap/Index.aspx>

Ülkelere göre ithalat, Bin ABD Doları – Romanya

Ülke Adı	2006	2007	2008	2009	2010
Almanya	7756049	12029363	13573373	9411050	10361365
İtalya	7471627	8944619	9478862	6408460	7195684
Macaristan	1670094	4856665	6131828	4548206	5382663
Fransa	3342151	4375440	4738280	3339581	3674360
Çin	2186618	2284511	3505096	2646080	3381517
Rusya	4022014	4417180	4950297	2094595	2701256
Avusturya	1923243	3395754	4045835	2581541	2539155
Polonya	1416027	2380618	2843173	1934748	2318378

Türkiye	2534849	3763771	4080988	2024810	2280120
Hollanda	928246	2536754	3091606	2087931	2181275

Kaynak: <http://www.trademap.org/countrymap/Index.aspx>

Türkiye'nin Romanya ile olan ticaret ilişkisinin rakamsal boyutlarına baktığımızda ise 2002 yılından günümüze düzenli bir artışın olduğu görülmektedir. Bu doğrusal ilişki 2008 yılında finansal krizin etkisiyle bir daralma yaşamıştır ve takip eden yıllarda da bir istikrar görülmemektedir bu anlamda. Türkiye açısından duruma bakılacak olursa, istisnaları olmakla birlikte çoğu dönemde Romanya ile yapılan ticaret konusunda dış ticaret açığı verilmiştir. Bu bakımdan özellikle Romanya'nın ithalat sepetinin Türkiye'nin ihracat sepetiyle ne kadar örtüştüğünü irdelemek faydalı olacaktır. Ayrıca Romanya'nın başlıca sanayi ürünlerine bakıldığında en önemli ürünlerin, tekstil, ayakkabı, lastik, çimento, ham çelik, hanehalkı tüketim maddeleri, binek arabaları, traktörler, şarap ve bira olduğu görülmektedir. Bu ürünlere yönelik tamamlayıcılığı olabilecek ve ara mamül üretimi bu ülkeye yönelik doğru stratejiyi belirlemede yol gösterici olabilir.

Türkiye – Romanya Dış Ticaret İlişkileri

Yıl/Dolar	İhracat Dolar	İthalat Dolar
2002	566.497.254	661.764.557
2003	873.346.535	955.971.135
2004	1.235.485.461	1.699.553.146
2005	1.785.409.287	2.285.591.955
2006	2.350.474.492	2.668.986.859
2007	3.644.162.164	3.112.752.124
2008	3.987.476.166	3.547.820.080
2009	2.201.936.205	2.257.963.353

2010	2.599.380.058	3.449.194.982
2011	1.650.101.014	2.332.506.263

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>

Türkiye'nin Romanya'ya ihraç ettiği ürünlerin rakamsal hacimleri itibariyle en fazla, kazan: makine ve cihazlar, aletler, parçaları ve motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer fasıllarından oluştuğu görülmektedir. Yine bu noktada Romanya'nın ithal ettiği başlıca ürünler arasında yer alan otomobil aksan ve parçalarından Türkiye'nin de pay aldığı görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere Romanya ve Türkiye'nin dış ticaret sepetlerinde örtüşen bir fasıl olan motorlu taşıtlar faslında Romanya'nın ithalatında 2006-2010 döneminde yıllık %20'lik bir artış yaşanmıştır, ithalatın rakamsal değerinin yanı sıra ithal edilen ürün miktarında da %18'lik bir artış yaşanmıştır. Bu alanda dünyanın 29. büyük ithalatçısı olan Romanya'nın bu ürünü aldığı ülkelere ortalama uzaklığı 1766 km'dir. Türkiye açısından konu irdelenecek olursa; Köstence Limanına Türkiye'den en yakın mesafe (Ambarlı Limanından) ise yaklaşık 600 km'dir, bu açıdan bakıldığında özellikle Romanya pazarına ilişkin önemli bir lojistik üstünlüğe sahip olan Türkiye'nin bu fasıldan alacağı pay daha da artırılabilir (Samsun-Köstence arası karayolu ile 1300 km'dir).

Türkiye Romanya Fasıllar,

Fasıl adı	İhracat Dolar
Kazan:makina ve cihazlar,aletler,parçaları	452.410.849
Motorlu kara taşıtları,traktör,bisiklet,motosiklet ve diğer	289.552.740
Demir veya çelikten eşya	180.082.404
Demir ve çelik	174.847.579
Plastik ve plastikten mamul eşya	167.139.127
Örme giyim eşyası ve aksesuarları	104.932.677
Elektrikli makina ve cihazlar,aksam ve parçaları	97.148.114
Örme eşya	81.698.245
Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	71.669.099
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	69.988.687
Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	69.959.130
Mineral yakıtlar,mineral yağlar ve müstahsalları,mumlar	66.039.995

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>

Türkiye'nin Romanya'dan ithal ettiği ürünlere bakılacak olursa önemli bir üstünlüğe sahip olan demir ve çelik sektörü gelmektedir. Bu kalemi yine ihracat rakamlarında olduğu gibi motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer başlığı takip etmektedir. Tablodaki diğer ürünlerin de gösterdiği üzere Romanya'dan ithal edilen ürünler genellikle düşük teknoloji kullanan sanayi ürünleri olduğu görülmektedir, bunlar arasında kısmen tarımsal ürünlerin de varlığından bahsetmek mümkündür.

Türkiye Romanya Fasıllar

Fasıl adı	İthalat Dolar
Demir ve çelik	998.894.338
Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	227.466.862
Elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları	212.654.097
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar	123.185.101
Kazan: makina ve cihazlar, aletler, parçaları	116.433.277
Ağaç ve ağaçtan mamul eşya: odun kömürü	89.348.724
Gübreler	79.158.625
Plastik ve plastikten mamul eşya	69.766.990
Yağlı tohum ve meyvalar, sanayi bitkileri, saman, hayvan yemi	69.527.015
Organik kimyasal müstahsallar	53.815.670
Kauçuk ve kauçuktan eşya	37.663.391
Hububat	32.929.981
Demir veya çelikten eşya	21.706.649
Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri, hazır hayvan gıdaları	21.108.520

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>

TR83 Bölgesi ve Romanya Dış Ticaret İlişkileri

Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında yer alan Romanya ile Orta Karadeniz Bölgesi arasında ticareti teşvik edecek en önemli unsur lojistik maliyetlerin düşüklüğünün yaratacağı avantajdır. Fakat buna rağmen TR83 Bölgesi'nin genel olarak dış ticaret ilişkileri incelendiğinde özellikle ihracat rakamları açısından Romanya ve hatta Karadeniz Çanağı ülkeleri ile çok büyük bir ilişkidен söz edilememektedir. 2009 yılında Bölgeden Romanya'ya yapılan ihracat 7,3 milyon dolar iken, ithalat ise 9,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamların gösterdiği üzere bölge ihracatının yüzde 1,6 sı bu ülkeye yapılırken ithalatın ise yüzde 1,7'si bu ülkeye yapılmaktadır.

Romanya ile yapılan en önemli ihracat ve ithalat fasılları ise aşağıdaki gibidir.

TR83 – Romanya İhracat Fasılları

Fasıl adı	İhracat Dolar
Kazan:makina ve cihazlar,aletler,parçaları	54.387.725
Değirmencilik ürünleri,malt,nişasta,inülin,buğday gluteni	48.908.265
Demir ve çelik	43.270.416
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	27.419.941
Yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	25.145.527
Motorlu kara taşıtları,traktör,bisiklet,motosiklet ve diğer	24.391.103
Elektrikli makina ve cihazlar,aksam ve parçaları	21.799.096
Demir veya çelikten eşya	15.786.538
Örme giyim eşyası ve aksesuarları	12.498.461
Bakır ve bakırdan eşya	9.846.357
Meşrubat,alkollü içkiler ve sirke	9.330.194
Seramik mamulleri	7.064.767
Süt ve süt mamulleri,kuş ve kümes hay.yumurtaları,bal vb.	5.963.520
Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	5.713.476

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>

TR83 – Romanya İthalat Fasılları

Fasıl adı	İthalat Dolar
Demir ve çelik	184.895.974
Hububat	151.523.883
Mineral yakıtlar,mineral yağlar ve müstahsalları,mumlar	95.903.338
Canlı hayvanlar	45.478.456
Bakır ve bakırdan eşya	45.178.125
Kazan:makina ve cihazlar,aletler,parçaları	37.712.303
Yağlı tohum ve meyvalar,sanayi bitkileri,saman,hayvan yemi	17.666.525
Etler ve yenilen sakatat	16.234.341
Organik kimyasal müstahsallar	12.773.885
Ağaç ve ağaçtan mamul eşya:odun kömürü	11.229.613
Elektrikli makina ve cihazlar,aksam ve parçaları	10.363.014
Gıda sanayii kalıntı ve döküntüleri,hazır hayvan gıdaları	9.326.020
Plastik ve plastikten mamul eşya	6.484.952
Optik,fotoğraf,sinema,ölçü,kontrol,ayar cihazları,tıbbi alet.	5.598.629
Sebze,meyva,bitki parçaları,sert kabuklu yemiş konserveleri	5.018.359
Pamuk,pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	4.558.935

C) YATIRIM ORTAMI

I. GENEL YATIRIM ORTAMI VE ÖZEL EKONOMİK BÖLGELER

Romanya’da yatırım ortamına ilişkin temel hukuki altyapı 1990 sonrası dönemin kanunlarıyla şekillenmektedir. Önceki kısımlarda da belirtildiği üzere ülkenin yaşadığı yapısal dönüşümle birlikte yabancı yatırımcılara da yönelik çeşitli açılımlarda bulunulmuştur. Özellikle ilk dönemlerde uygulanan teşvik ve desteklerle birlikte, ucuz işgücü Romanya’yı yabancı yatırımcılar için bir fırsat haline getirmiştir. 1990’lı yılların başlangıcında yabancı yatırımcılar için yüksek riskli bir yatırım bölgesi olarak görülse de, Romanya’nın sahip olduğu en önemli değer olan eğitilmiş ve nitelikli işgücü ile birlikte, bu algı değişmeye başlamıştır. Sahip olunan bu potansiyelin yanında, yaklaşık 21 milyonluk nüfusu ile Romanya Avrupa’nın en büyük yedinci pazarı durumundadır ve bu özelliği ile de yabancı yatırımlar için uygun bir ortam yaratmaktadır.

Yabancı yatırımcıların Romanya’da iş yapabilmeleri şu yöntemlerle mümkündür;

- Yeni işletmeler, şubeleri ya da alt birimleri tamamen yabancı yatırımcı ya da kısmen Romanyalı yasal ya da özel kurumlarla ortaklık biçiminde
- Romanya’da yasal olarak faaliyette bulunan bir firmada sermaye artırımına iştirak ederek ülkede yatırım yapılabilen.
- Romanya menşeli bir şirket kurulması yoluyla, konut dışı gayrimenkul alımlarında mülk hakkı elde ederek
- Endüstriyel ya da fikri mülkiyet hakları temin ederek
- Doğal kaynakların keşfi ve değerlendirilmesi üzerine üretim ortaklığı anlaşmaları yoluyla.

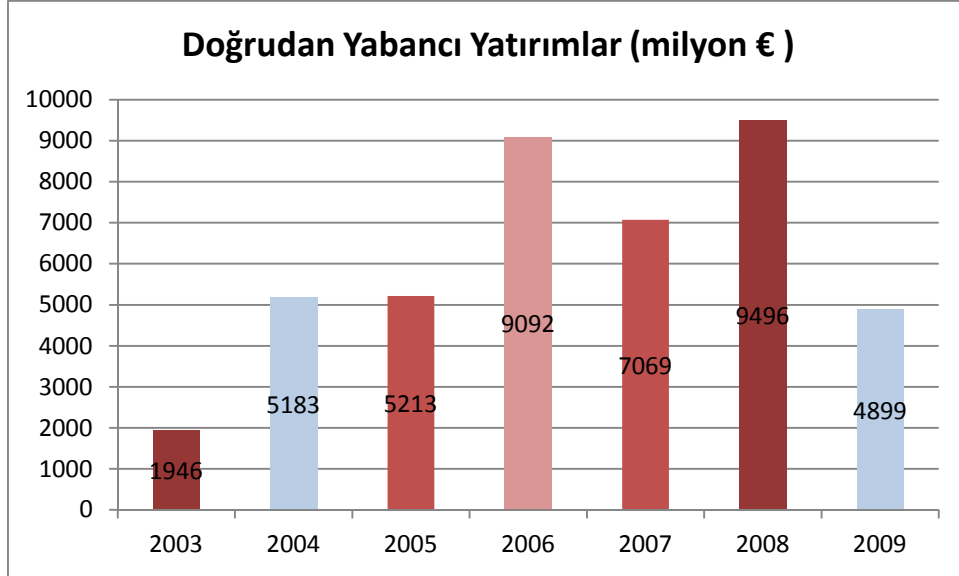
Bununla birlikte Romanya’da yabancı yatırım ortaklığı; doğrudan yabancı sermaye, donanım, ulaşım araçları, çeşitli servisler, fikri mülkiyet hakları, teknik bilgi ve yönetim uzmanlığı biçimlerinde gerçekleştirilebilir. Fakat diğer birçok ülkede de olduğu gibi, ulusal güvenliği tehdit eden, çevreye olumsuz etki bırakacak, kamu sağlığını tehdit eden ve kamu düzenine aykırı yatırımlarının önünde hukuki engeller bulunmaktadır.

Konuya ilişkin kurumsal altyapıya bakacak olursak, yabancı yatırımcıların Romanya’da yapacakları yatırımları teşvik etmek ve yatırım süreçlerini kolaylaştırmak ve kontrol etmek amaçlı, Romanya Yabancı Yatırımlar Ajansı (ARIS) kurulmuştur. Bu kurum 2003 tarihinden bu yana yabancı yatırımlar ve ilgili mevzuattan sorumlu birim haline gelmiştir. Kurumsal yapılanmaların dışında devletin yatırımlara yönelik uyguladığı teşvikler de önemli bir çekici unsur halindedir. Örneğin 1 milyon

Amerikan doları üzerindeki yatırımlarda devlet bu yatırımı yapan firmalara %20 oranında kredi sağlamaktadır. Bununla birlikte normal şartlar altında Romanya’da yabancıların mülk edinmesinin önünde yasal engeller varken, yatırımcılar için bu engel kaldırılmıştır. Firmalar yatırım yapmak şartıyla Romanya’da mülk edinebilmektedirler. Bunlar dışında Romanya hükümetinin yatırımları belirli bölgelerde yoğunlaştırmak amaçlı tanımladığı “Dezavantajlı Bölgeler” de makine, ekipman, ulaştırma ekipmanlarında gümrük ve katma değer vergisi muafiyeti, üretimde kullanılacak ham maddenin ithalatında katma değer vergisi muafiyeti, kurumlar vergisine uygulanan muafiyet bazı koşullar altında geçerlidir (DEİK, Romanya Ülke Bülteni).

2. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Romanya 1990’lardan önce önemli doğrudan yabancı yatırımları çekememiştir. Bunda önemli bir neden komünizm sonrası reformların hızlı bir şekilde gerçekleştirilememesi olmuştur.

2009 yılı istatistiklerine göre Türkiye Romanya’daki yabancı yatırımların ülkelere göre dağılımında Türkiye 455,8 milyon Euro ile 15. sırada yer almaktadır.

Sıra	Ülke	Yatırım (Milyon EUR)	%
	Toplam	25.236,3	100,00
1	HOLLANDA	4.064,9	16,11
2	AVUSTURYA	3.383,4	13,41
3	ALMANYA	2.830,1	11,21
4	FRANSA	2.198,4	8,71
5	YUNANİSTAN	1.374,8	5,45

6	KIBRIS	1.238,1	4,91
7	A. B. D.	1.058,4	4,19
8	İTALYA	1.018,5	4,04
9	İSPANYA	681,6	2,7
10	MACARİSTAN	644,1	2,55
11	İNGİLTERE	618,8	2,45
12	İSVİÇRE	518,5	2,05
13	HOLLANDALI ANTİLLER	469,5	1,86
14	LÜKSEMBURG	459,2	1,82
15	TÜRKİYE	455,8	1,81

Kaynak: Romanya Ticaret Sicil Kurumu

Romanya'ya yapılan doğrudan yabancı yatırımların sektörlere göre dağılımına bakıldığında öne çıkan sektörler şu şekildedir (ABD Dışişleri Bakanlığı, 2011):

- **Otomotiv ve otomotiv aksamaları** (Renault, Daimler Benz, Ford, Siemens, Continental, Alcoa, Delphi Packard, Johnson Controls, Honeywell Garrett, Michelin, Pirelli)
- **Bankacılık ve finans** (Citibank, Société Générale, AIG, ING, Generali, Volksbank, Raiffeisen, Erste Bank, Unicredit, Alpha Bank, National Bank of Greece, Intesa Sanpaolo, Millenium Bank, Garanti Bank/ GE Money)
- **Enformasyon Teknolojileri** (Hewlett Packard, Intel, Microsoft, Oracle, Cisco Systems, IBM)
- **Telekomünikasyon** (France Telecom, OTE, Telesystem International Wireless Services, Airtouch-Vodafone, Liberty Media/UPC)
- **Hoteller** (Hilton, Marriott, Best Western, Howard Johnson, Sofitel, Crowne Plaza, Accor, Ramada, Radisson)
- **İmalat Sanayi** (Timken, General Electric, Cameron, LNM, Marco, Flextronics, Holcim, Lafarge, Heidelberg)
- **Tüketim Ürünleri** (Procter and Gamble, Unilever, Henkel, Coca-Cola, Parmalat, Danone, Smithfield Foods)
- **Perakende Satış Zincirleri** (Metro, Delhaize, Carrefour, Cora, Billa, Selgros, Auchan, Kaufland)

3. ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI

Her yıl Dünya Bankası ve Uluslararası Finans Kurumu'nun belirli kriterleri değerlendirerek ülkelerde iş yapma kolaylığı ile ilgili hazırladıkları "Doing Business 2012" raporunda Romanya 183 ülke arasında iş yapma kolaylığında 72. sırada bulunmaktadır.

KRİTER	SIRALAMA
İş Yapma Kolaylığı Genel	72
Şirket Kurulumu	63
İnşaat İzinleri	123
Elektrik Temini	165
Emlak Sözleşmesi	70
Kredi Temini	8
Yatırımcıların Korunması	46
Vergi Ödeme	154
Uluslararası Ticaret	72
Sözleşmelerin Uygulanması	56
Şirket Kapatma	97

Kaynak: www.doingbusiness.org

Aynı rapora göre yeni bir iş kurmak için gerekli olan prosedür sayısı 6, toplam gün sayısı 14 ve masraflar ise kişi başı gelirin % 3'üdür. Romanya'nın dahil olduğu Doğu Avrupa ve Orta Asya grubu ülkelerde yeni iş kurmak için gerekli olan prosedür sayısı 6, toplam gün sayısı 16 ve masraflar ise kişi başı gelirin %8,5'idir.

Prosedür	Gün	Ücret
Kuruluş belgelerinin noterde onaylanması	1	64 RON
Bankaya depozito yatırılması	1	% 0 ile 0.5 arasında banka komisyonları değişmektedir.
Katma Değer Vergisi için Kayıt İşlemleri	5	Ücretsiz
Kayıt Ajansına Ticaret Kaydının Yapılması	3	120 RON
KDV Kaydı	3	Ücretsiz
Çalışan Sözleşmelerinin Kaydının Yapılması	1	Ücretsiz

Kaynak: www.doingbusiness.org

4. TÜRKİYE-ROMANYA YATIRIM İLİŞKİLERİ

1996 yılında yürürlüğe konan Yatırımların Karşılıklı Teşvikine İlişkin Anlaşma ile birlikte Türk-Romen ilişkileri gelişme imkanı bulmuştur. Son yıllarda da Romanya'daki Türk yatırımlarının arttığı gözlemlenmiştir. 2009 yılı itibarıyla Romanya'da 6.478 Türk sermayeli şirket bulunmaktadır. Türk sermayeli şirketler firma sayısı bakımından tüm yabancı sermayeli şirketler sıralamasında İtalya ve Almanya'dan sonra üçüncü sırada bulunmaktadır. Türk şirketleri Romanya'nın her bölgesine dağılmakla birlikte, yaklaşık %45'i Bükreş ve onu çevreleyen İlföv eyaleti sınırlarındadır. Şirketlerimizin yoğun olduğu ikinci büyük bölge Türk kökenli nüfusun yaşadığı Köstence'dir. Ülkedeki Türk yatırımları endüstri, bankacılık ve finans, ticaret, turizm, tarım ve taşımacılık alanlarında yoğunlaşmaktadır. Romanya'da yatırımları olan başlıca firmalar arasında Arctic (beyaz eşya), Erdemir Romanya (demir-çelik), Prolemn (ağaç sanayi), Rulmenti Barlad (rulman), Credit Europe Bank, Garanti Bank (bankacılık) bulunmaktadır. Bununla birlikte başka ülkeler üzerinden ülkeye giren Türk sermayesi istatistiklerde görülmemektedir. Romanya'daki küçük yatırımlarla Romen piyasasına giren Türk girişimcileri daha sonra hizmetler ve imalat alanında yatırımlara yönelmiş, son dönemde ise daha büyük ölçekli yatırımlar yapılmaya başlanmıştır (DEİK, 2010).

Türk Yatırımlarının Sektörel Dağılımı	Şirket Sayısı Pay (%)	Sermaye Pay (%)
SANAYİ	18,76	63,01
HİZMETLER	14,53	12,59
TOPTAN TİC.	36,17	13,55
PERAKENDE	17,65	4,49
ULAŞTIRMA	3,45	2,30
İNŞAAT	7,38	3,25
TARIM	1,41	0,55
TURİZM	0,65	0,27
TOPLAM:	100	100

Kaynak: DEİK, 2010

Romanya'da Finansbank, Libra Bank ve Garanti Bank International olmak üzere 3 faal Türk bankası bulunmaktadır. 2007 yılı itibarıyla Romanya'da 43 Türk müteahhitlik firması toplam 1.5 milyar dolar tutarında proje üstlenmişlerdir.

Romanya'nın Türkiye'deki yatırımları incelendiği zaman taşımacılık, turizm ve ticaret alanlarında faaliyet gösteren, 44 adet küçük ve orta ölçekli şirkete olduğu ve yatırılan toplam 17,38 milyon ABD Dolar bir sermaye olduğu bilinmektedir (Ticaret Müşavirliği, 2010). Türkiye'de Romanya firmaları bugüne kadar 8 adet santralin yapımında yer almıştır.

Bununla birlikte yatırım için potansiyel sektörler incelendiğinde, en önemli kalemler arasında otomotiv sektörü ve yan sanayi faaliyetlerinin, imalat sanayi, elektronik, inşaat malzemeleri ve tekstil ürünlerinin potansiyel sektörler arasında olduğu görülmektedir (DEİK, 2010).

Ayrıca Romanya'nın enerji alanında yatırımlar ve ortaklıklar için potansiyel bir ortak olduğu da görülmektedir. Özellikle Karadeniz'e kıyası olması ve Karadeniz ülkeleri ile olası ticari faaliyetleri artırmak amaçlı lojistik alanında yapılabilecek yatırımlar için uygun ortamın varlığından bahsetmek mümkündür.

KAYNAKÇA:

ABD Dışışleri Bakanlığı, Ekonomi, Enerji ve Ticari İşler Bşrosu, *2011 Yılı Yatırım Ortamı Durum Raporu*, 2011

CIA Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/2011>

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, *Romanya Őlke Bşlteni*, 2008

Dşnya Bankası ve IMF, *Doing Business 2011 Report*, www.doingbusiness.org

Economic Intelligence Unit, www.eiu.com, *Romania Economic Overview*, 2011

iGEME Romanya Őlke Raporu, 2010

Őeyma ADIYAMAN, *Tşrkiye-Romanya İlişkileri*, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi

T.C Dışışleri Bakanlığı, *Tşrkiye-Romanya Federasyonu Siyasi İlişkileri*, 2011

<http://www.eubusiness.com/europe/romania/invest>

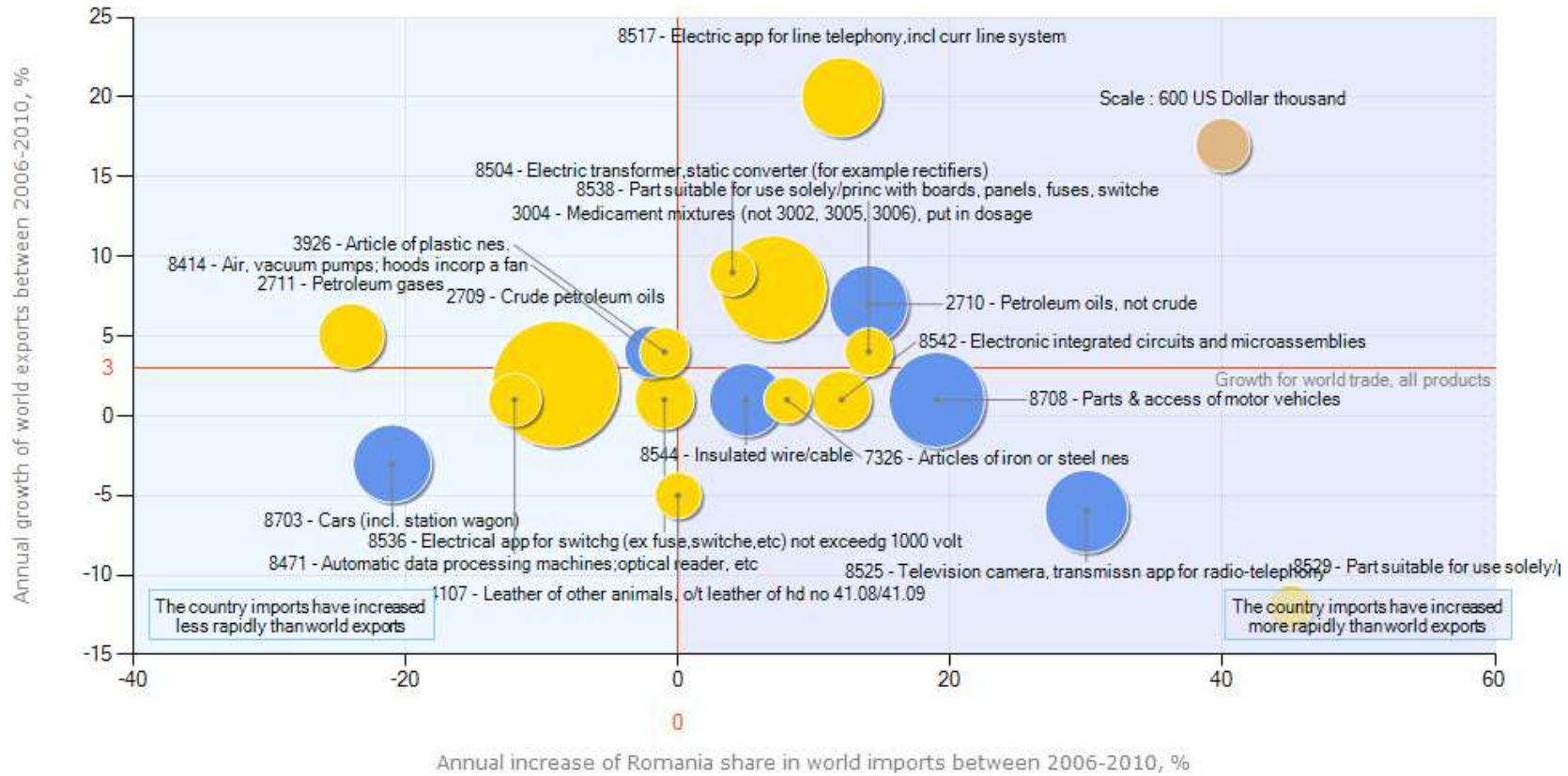
www.doingbusiness.org

Romanya Ticaret Sicil Kurumu

www.trademap.org

EK – Romanya Dış Ticaret Profili

Growth of national demand and international supply for import products of Romania - 2009

● Romania is a net importer for this product

● Romania is a net exporter for this product

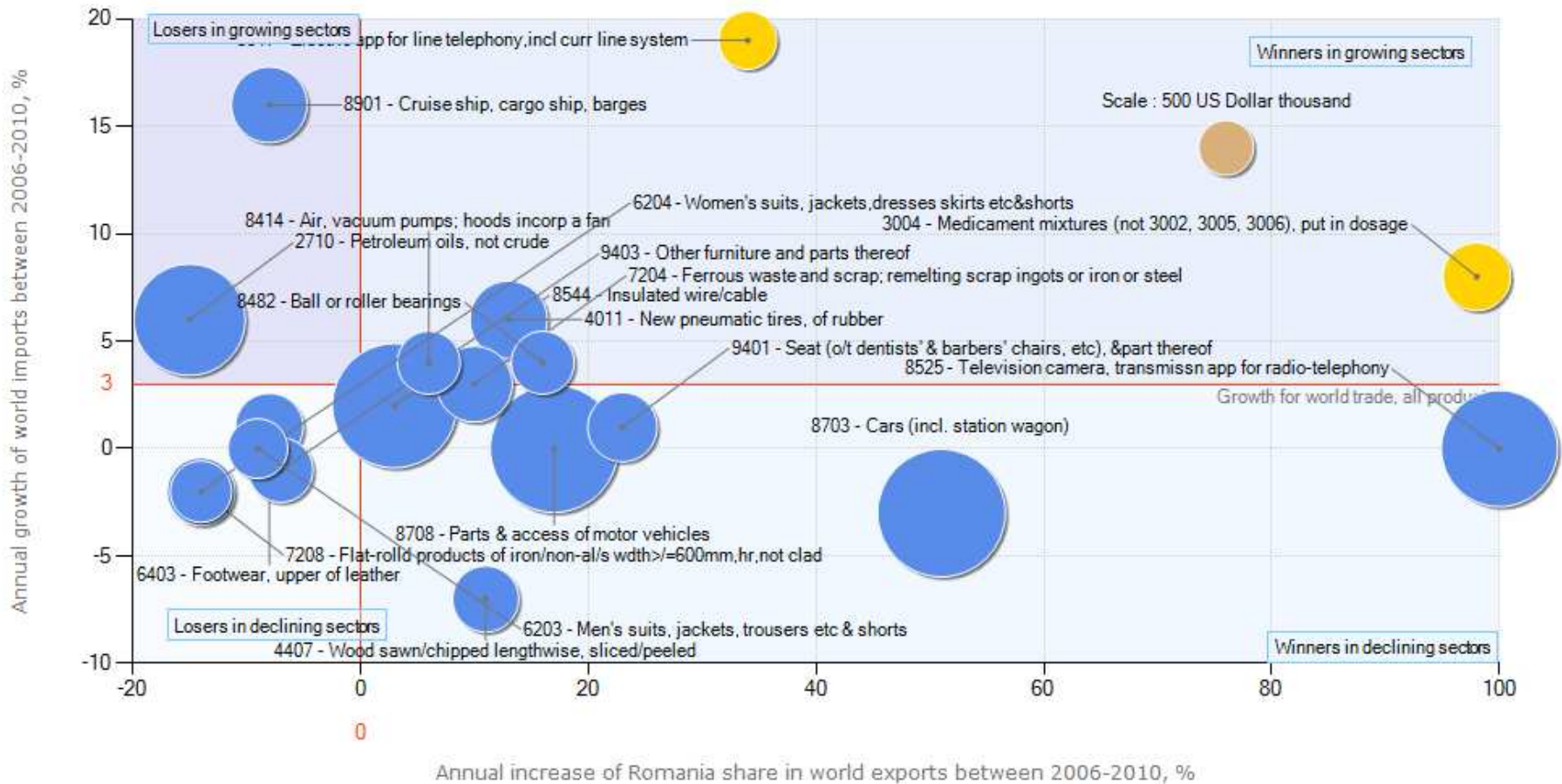
● Reference bubble

Some bubbles may not be displayed due to lack of growth rate indicators

The bubble size is proportional to import value

Growth of national supply and international demand for export products of Romania - 2009

List of importing markets for a product exported by Romania in 2010

Product : TOTAL All products

